

VPRAŠANJA ZA PRIDOBITEV PREVENTIVNIH ZNAČK PREPREČUJMO POŽARE 2013

ZLATA ZNAČKA

STATUT DRUŠTVA

1. Kaj je statut društva?

To je listina, ki določa: ime in sedež društva, namen in naloge, način včlanjevanja in prenehanja članstva, organe društva, sestavo organov, način volitve organov, pravice in dolžnosti, zastopanje društva, financiranje, način prenehanja, način zagotavljanja javnosti dela.

ZAKON O GASILSTVU

2. Kaj ureja Zakon o gasilstvu?

Ureja nalogo, organizacijo in status gasilstva.

POSEBNA PRAVILA GASILSKE SLUŽBE

3. S kakšnim namenom so bila napisana Posebna pravila gasilske službe?

Urejajo se skupna vprašanja opravljanja gasilske službe za prostovoljne in poklicne gasilce, podrobneje se urejajo posamezna vprašanja delovanja prostovoljnih gasilcev, ki se nanašajo na članstvo v prostovoljni gasilski enoti, operativno vodenje prostovoljnih gasilskih organizacij, pravice in dolžnosti operativnih gasilcev, izobraževanje in usposabljanje prostovoljnih gasilcev, uporabo gasilskih oznak, činov in položajnih funkcij pri predstavljanju gasilske organizacije ter opravljanju gasilskih nalog, gasilsko zaščitno in reševalno opremo ter gasilska tekmovanja prostovoljnih gasilcev.

4. Katere naloge ima poveljnik v gasilskem društvu?

Poveljnik PGD skrbi za zakonito in strokovno delo gasilske enote.

5. Kdo so člani operativne enote v PGD?

To so člani gasilskega društva, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje in so strokovno usposobljeni in imajo opravljen izpit za gasilca, zdravstveno in psihofizično sposobni, niso bili pravnomočno obsojeni, so stari od 18-63 let (moški) in 18 do 55 let (ženske), ter so vstopili v operativno enoto PGD.

6. Kdo je gasilec pripravnik?

Gasilec pripravnik je član gasilskega društva med 16. in 18. letom starosti oziroma nad 18 let v času strokovnega usposabljanja in priprave za prostovoljnega gasilca.

7. Kdo je prostovoljni gasilec?

Prostovoljni gasilec je član prostovoljnega gasilskega društva.

8. V katere tekmovalne kategorije so razvrščene tekmovalne enote?

Pionirji, pionirke, mladinci, mladinke, člani A, članice A, člani B, članice B, starejši gasilci, starejše gasilke, poklicni gasilci A in poklicni gasilci B.

SISTEM ZAŠČITE IN REŠEVANJA

9. Kateri so cilji delovanja sistema zaščite in reševanja?

Cilj sistema zaščite in reševanja je zmanjšanje števila nesreč ter preprečitev oziroma zmanjšanje žrtev in drugih posledic teh nesreč.

10. Kaj je požarna ogroženost?

Požarna ogroženost je potencialna nevarnost za izgubo življenja ali poškodbo oziroma materialno škodo ob požaru.

11. Kaj je požarna varnost?

Požarna varnost je varnost ljudi, živali in premoženja ob požaru.

12. Kakšen je namen navodil o požarni varnosti?

Da se po njih ravnamo in ne pride do požara.

13. Naštej vsaj tri splošno veljavne požarnovarnostne ukrepe na delovnih mestih:

- prepoved kajenja in nošenja odprtega plamena po prostorih,
- zaprt plinovod po končanem delu,
- izključen električni tok,
- mastne krpe je potrebno shraniti v negorljive posode...

14. Kaj se ureja s požarnim redom?

S požarnim redom se ureja organizacija varstva pred požarom, ukrepi varstva pred požarom, navodila za ukrepanje ob požaru, usposabljanje zaposlenih.

15. Kaj je požarni načrt?

Požarni načrt je grafični prikaz situacije zgradbe in njenih delov z označenimi nevarnostmi ter napravami in sredstvi za požarno zaščito.

16. Kdo izvaja požarno stražo?

Izvajajo jo gasilci na prireditvah, na katerih obstaja nevarnost, da izbruhne požar ali pride do eksplozije ali ko je razglašena povečana nevarnost požarov v naravi, za gašenje usposobljene osebe pa jo lahko izvajajo tudi pri pretakanju večjih količin lahko vnetljivih snovi ali pri varjenju ali uporabi odprtega plamena.

OSNOVNI POJMI GORENJA

17. Kaj je oksidacija in katere vrste poznaš?

Oksidacija je proces spajanja snovi s kisikom, kjer se sprošča večja ali manjša količina toplote. Poznamo biološko oksidacijo, oksidacijo brez plamena in oksidacijo s plamenom oziroma gorenje.

18. Kaj je eksplozija?

Zelo hitra oksidacija ali razpad, posledica česar je povišanje temperature ali tlaka oz. obeh hkrati.

19. Kaj je eksplozivna zmes?

Zmes vnetljivih plinov, par ali prahu z zrakom, v kateri se gorenje naglo širi in s tem izzove eksplozijo.

20. Kaj je eksplozivnost in kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da pride do eksplozije?

Eksplozivnost je lastnost snovi, da se s hitrim razpadanjem sprošča energijo. Izpolnjeni morajo biti naslednji pogoji:

- prisotnost gorljive eksplozivne snovi v ustreznem agregatnem stanju,
- prisotnost kisika v ustreznem razmerju,
- prisotnost vira toplote, vžiga.

21. Kaj je dim?

Je zmes preostanka zgorelih plinov, vodnih in katranovih par, nezgorelih saj in drobnih lahkih delcev pepela.

22. Kaj je samovžig in kaj je njegova temperatura?
Samovžig je pojav gorenja, ko se neka snov vžge brez zunanjih vplivov. To je najnižja temperatura snovi, pri kateri lahko pride pri segrevanju zaradi vpliva toplote, ki se sprošča pri razkroju snovi do vžiga brez uporabe zunanjega vira vžiga.
23. Katere vrste samovžigov poznamo?
Poznamo fizikalni samovžig, kemijski samovžig in biološki samovžig.
24. Kako ogljikov monoksid vpliva na človekovo zdravje?
Ogljikov monoksid izpodrine kisik iz krvi, ker se lažje veže na rdeča krvna telesa, zato človeško telo ostane brez kisika, ki je nujno potreben za življenje.
25. Zakaj je prevelika količina ogljikovega dioksida za človeka nevarna?
Ker pri 4% vsebnosti v zraku povzroča glavobol, šumenje v ušesih in omotico, pri 8 do 10% nezavest in pri 30% smrt.
26. Plini škodljivo vplivajo na zdravje ljudi na tri načine, zato jih razvrščamo v tri skupine. Katere tri?
To so dušljivi plini, dražljivi plini in plini, ki delujejo kot krvni in živčni strupi.
27. Kaj storimo, če so se v prostoru nabrali hlapi in plini raznih vnetljivih tekočin?
Prostor prezračimo, ne uporabljamo odprtega ognja, ne vklopimo električne napetosti.
28. Zakaj se halon ne uporablja več kot gasilno sredstvo?
Ker uničuje ozon.
29. Katere snovi prištevamo med nevarne snovi?
Med nevarne snovi prištevamo tiste snovi, ki imajo eno ali več naslednjih lastnosti: eksplozivnost, lahko vnetljivost, vnetljivost, povzročajo vžig ob stiku z drugimi snovmi, so strupene in zdravju škodljive, jedkost, dražljivost, radioaktivnost, plinsko agregatno stanje, kužnost,...
30. Zakaj moramo dobro poznati fizikalne in kemične lastnosti nevarnih snovi?
Ker so lahko brez vonja ali z zelo močnim opozorilnim vonjem. Lahko so strupene, lažje ali težje vnetljive ali celo eksplozivne.

GORENJE

31. Kaj je gorenje in kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za proces gorenja?
Gorenje je kemijska reakcija, pri kateri se gorljiva snov spaja s kisikom, pri čemer nastajajo svetloba, toplota in negorljivi ostanki. Za proces gorenja morajo biti izpolnjeni trije pogoji – gorljiva snov, kisik in toplota.
32. Kakšna je razlika med popolnim in nepopolnim gorenjem?
Popolno gorenje je tisto gorenje, pri katerem so prisotne zadostne količine kisika; pri popolnem gorenju bi z analizo dima ugotovili, da je v njem prisoten samo CO₂ (ogljikov dioksid) in vodna para, pri nepopolnem gorenju ni prisotnega dovolj kisika, zato so v dimu poleg CO (ogljikovega monoksida) tudi drugi produkti – ostanki gorenja ali sežganine, ki imajo drugačno kemijsko sestavo, drugačna pa je tudi barva plamena in dima.

ELEKTRIKA

33. Katere vrste električne napetosti poznamo?
Poznamo enosmerno in izmenično napetost.
34. Zaradi česa nastane požar na električnih napravah?
Zaradi segrevanja vodnikov kot posledice preobremenitve, slabe in dotrajane izolacije vodnikov, kratkega stika, statične elektrike...

35. Zakaj se moramo zavedati nevarnosti električnega toka?

Električni tok lahko ob nepravilni uporabi električnih naprav človeka poškoduje ali celo ubije, lahko pa povzroči tudi požar.

36. Kaj razumemo pod izrazom udar električnega toka?

Udar električnega toka je vpliv prehoda električnega toka skozi človeško telo, posledice česar so poškodbe ali celo smrt.

POŽARI: VZROKI, NAČIN GORENJA

37. Kateri so kemični vzroki za nastanek požarov?

Samovžig, eksotermna reakcija, druge oblike kemične energije.

38. Kako razvrstimo požare v požarne razrede glede na vrsto gorljive snovi?

- požari razreda A (požari trdnih snovi)
- požari razreda B (požari vnetljivih tekočin)
- požari razreda C (požari plinastih snovi)
- požari razreda D (požari lahkih kovin)

39. Kakšen pojav gorenja se pojavlja pri požaru razreda A? Kaj gori in s čim jih gasimo?

Pojavlja se žar ali žar in plamen. Gorijo trdne snovi (les, papir plastične mase, premog, volna,...). Gasimo z vodo, prahom in peno.

40. Kakšen pojav gorenja se pojavlja pri požaru razreda B? Kaj gori in s čim jih gasimo?

Gorijo s plamenom. To so vnetljive tekočine (bencin, laki, smole, alkohol, olja,...). Gasimo s peno, prahom, ogljikovim dioksidom.

41. Kakšen pojav gorenja se pojavlja pri požaru razreda C? Kaj gori in s čim jih gasimo?

Pojavi se plamen. Gorijo plinaste snovi (acetilen, metan, propan, etan, mestni plin,...). Gasimo s prahom in ogljikovim dioksidom.

42. Kakšen pojav gorenja se pojavlja pri požaru razreda D? Kaj gori in kakšno gasilno sredstvo lahko uporabimo za pogasitev takšnega požara?

Pojavi se svetleči žar in plamen. Gorijo lahke kovine (aluminij, magnezij,...). Gasimo s suhimi gasilnimi sredstvi (pesek, zemlja, prah za žar).

43. Kako gorijo snovi v trdnem agregatnem stanju?

Snovi gorijo s plamenom ali žarom.

44. Kako gorijo snovi v tekočem agregatnem stanju?

Te snovi so gorljive tekočine, katerih hlapi se vnamejo in gorijo s plamenom.

45. Kako gorijo snovi v plinastem agregatnem stanju?

Te snovi gorijo s plamenom.

46. Kako razvrščamo požare glede na kraj gorenja?

- notranji požari (stanovanja, tovarne – zaprti so za zidovi in se širijo iz prostora v prostor po stopniščih, skozi vrata in strope),
- zunanji požari (zunaj zgradb, vključeni so tudi požari vnetljivih snovi v prometu),
- kombinirani požari (gori zunaj in znotraj objektov),
- požari v naravnem okolju (gozdovi, travniki).

47. Katere vrste napadov pri gašenju požarov na objektu poznamo?

Poznamo notranji napad, zunanji napad, sestavljen napad, čelni napad, napad z obkrožanjem.

48. Kdaj govorimo o sestavljenem napadu pri gašenju požarov?

Sestavljeni napad se izvaja takrat, kadar je potrebno objekt gasiti od znotraj in od zunaj hkrati.

49. Na katere dele delimo požar v naravi?

Na čelo požara, rep požara, levi bok požara in desni bok požara.

GASILSKA INTERVENCIJA

50. Kaj zajema intervencijska pripravljenost?

Zajema nenehno urjenje gasilcev in reševalcev, njihovo psihofizično pripravljenost in vzdrževanje opreme v uporabnem stanju ter spremljanje varnostnih razmer.

51. Naštej faze intervencije:

- priprava za izvedbo intervencije,
- aktivnosti v zvezi z odhodom na intervencijo,
- izvajanje intervencije,
- zaključek intervencije.

TAKTIKA GAŠENJA

52. Kaj je taktika gašenja požarov?

Taktika gašenja požarov je organizacijski sistem vodenja in poveljevanja gasilskih enot pri izvajanju ukrepov gašenja in reševanja.

53. Kdaj se taktika gašenja začne in kdaj konča?

Taktika gašenja se začne, ko gasilec oz. gasilska enota začne izvajati aktivnosti priprav za gašenje, in traja do trenutka, ko je požar pogašen in je postavljena požarna straža.

54. Na kaj moramo biti gasilci pozorni pred začetkom gašenja?

Prepričati se moramo, kje je žarišče ali kraj požara in ali so ogroženi ljudje, kaj gori in koliko gorljivih snovi je že požar zajel, ali bomo zmogli reševati in zaustaviti požar s prisotno tehniko in sredstvi, ali lahko vremenske razmere otežijo gašenje...

55. Kako ravnamo ob prvih trenutkih pri požaru?

Ostanemo čim bolj prisebni, ukrepamo hitro in preudarno, ocenimo možnost, ali lahko požar pogasimo sami oziroma s pomočjo bližnjih, rešujemo ogrožene osebe in pri tem posebej poskrbimo za otroke, bolne, starejše in tiste, ki jih je zajel strah.

56. Kako vstopamo v zadimljen prostor?

V zadimljen prostor vstopamo v dvojicah, opremljeni z IDA in cevjo z vodo, vrata odpiramo počasi in čepe, pred odpiranjem s hrbtno stranjo dlani preverimo temperaturo vrat in skušamo oceniti stanje požara v prostoru.

57. Kateri so nameni prezračevanja zadimljenih prostorov?

Da iz prostora izhajajo dim in plini, da zmanjšamo notranje temperature, da se izboljša vidljivost.

58. Kako gasimo dimniški požar?

Gašenje saj v dimnikih izvajamo s suhimi sredstvi za gašenje, to je gasilnim suhim prahom ali ogljikovim dioksidom. Gasilno sredstvo usmerimo navzgor skozi dimniška vratca, ki so pod tistimi, kjer je požar nastal.

59. Zakaj dimniškega požara ne smemo gasiti z vodo?

Ker se voda ob razbeljenih dimniških stenah upari in poveča svojo prostornino, zaradi česar bi dimnik lahko popokal ali celo eksplodiral.

60. Opiši vsaj tri posledice požara v hodniku in stopnišču v višjih objektih!

- dim na stopnišču, ki onemogoča umik ljudi,
- nevarnost širitve požara v stanovanjske prostore,

- stopnišča v višjih objektih postanejo toplotni tuneli, po katerem se vroči zrak in dim dvigujeta v višja nadstropja in onemogočata umik ljudi.

61. Kako bi pogasili začetni požar na osebnem avtomobilu?

Vozilo ustavimo na robu ceste, ustavimo motor in z gasilnikom pogasimo požar ali pa ga zadušimo s pokrivalom - odejo, plaščem ali drugim priločnim sredstvom.

62. Kako in kje smemo hraniti kurilno olje?

Kurilno olje smemo hraniti v posodah do 25 l, v sodih do 200 l, v posebnih prostorih in rezervoarjih.

GASILNA SREDSTVA

63. Naštej glavne lastnosti dobrega gasilnega sredstva.

Te so: enostavna uporaba, velik gasilni učinek pri majhni uporabljeni količini, varno mora biti za gasilce in okolje, pri gašenju ne sme povzročati škode, delovati mora na čim več gorljivih snovi, biti mora čim cenejše...

64. Povej oz. napiši čim več lastnosti vode kot gasilnega sredstva.

Voda je najpogostejše gasilno sredstvo, na razpolago v večjih količinah, je najcenejše, lahko jo pretakamo po ceveh in jo v posodah prevažamo na večje razdalje, ima hladilni in tudi dušilni učinek, ne ogroža človekovega zdravja in okolja.

65. Povej oz. napiši čim več lastnosti gasilne pene kot gasilnega sredstva in kako gasimo z njo?

Z peno gasimo požare razredov A in B večjih razsežnosti, za gašenje niso potrebne večje količine vode. Pena nanašamo na gorečo površino od roba posode, pokončno steno pa pokrivamo od zgoraj navzdol (pena duši požar).

66. Povej oz. napiši čim več lastnosti gasilnega prahu kot gasilnega sredstva.

Gasilni prah je dobro stabilen in ni strupen, pri gašenju ne povzroča škode, razen pri gašenju električnih naprav... Učinkuje dušilno.

67. S čim gasimo razliti bencin, ki se je vnel?

Z gasilnimi sredstvi, ki učinkujejo dušilno: pena, prah, pepel, pesek, mivka itd.

NAPRAVE IN OPREMA ZA GAŠENJE POŽAROV

68. Kaj je hidrant?

Hidranti so gasilne naprave, ki omogočajo odvzem vode iz vodovodnega omrežja.

69. Katere so prednosti gašenja z zidnim hidrantom v primerjavi z gašenjem z gasilnikom na vodo?

Gašenje poteka nepretrgoma z večjo količino vode.

70. S katerimi podatki mora biti opremljen gasilnik?

- ime gasilnega sredstva, označba primernosti uporabe in razred požara,
- z vrsto in količino gasilnega sredstva,
- z navodilom za uporabo,
- z naslovom pooblaščenega podjetja, ki je gasilnik polnilo ter datumom polnjenja in datumom izvršene kontrole polnjenja.

71. Kako pripravimo gasilnik za gašenje?

Gasilnik snamemo s podstavka, postavimo ga na tla v primerni razdalji od požara, pripravimo cev z ustnikom ali ročnikom za gašenje, izvlečemo varnostno sponko, usmerimo cev v smer požara in pritisnemo vzvod ročice.

72. Kako na delimo gasilnike glede na njihove različne lastnosti in glede na gasilno sredstvo, s katerim so polnjeni?

Delimo jih lahko glede na težo, vrsto polnjenja gasilnega sredstva in načina delovanja. Polnjeni pa so z vodo, peno, gasilnim prahom, ogljikovim dioksidom.

73. Kdo lahko servisira gasilnike?

Gasilnike lahko servisirajo posamezniki in podjetja, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane s pravilnikom.

74. Kakšen je postopek gašenja z ogljikovim dioksidom?

Aparat aktiviramo in curek usmerimo v požar; predmete ali tekočine gasimo iz neposredne bližine in to od začetka roba proti sredini v cik-cak smeri.

Gasilske vodne črpalke

75. Kaj je gasilska vodna črpalka?

Gasilske vodne črpalke so naprave za črpanje vode iz vodnih virov.

76. Kako delimo vodne črpalke glede na delovni tlak?

Delimo jih na nizkotlačne z delovnim tlakom do 3 barov, srednetlačne z delovnim tlakom 3 do 16 barov in visokotlačne z delovnim tlakom 20 in več barov.

Gasilska vozila

77. Naštej nekaj skupin, v katere razvrščamo gasilska vozila glede na njihove osnovne naloge?

Razvrščamo jih na: poveljniško vozilo, vozilo za gašenje, gasilsko vozilo s cisterno, vozilo za gašenje s prahom, vozilo za gašenje s prahom in vodo, vozilo za gašenje in reševanje z višin, tehnično vozilo...

78. Kako delimo gasilska vozila glede na skupno težo?

Delimo jih na lahka vozila s težo od 2 do 7,5 tone, srednje težka vozila s težo od 7,5 tone do 14 ton in težka vozila s težo nad 14 ton.

79. Kako označujemo vozila, ki vozijo nevarne snovi?

Z oranžnimi opozorilnimi ploščami s črnim robom, z opozorilnimi listki.

VARSTVO GASILCA PRI GAŠENJU

80. Kateri so najpogostejši primeri nesreč, ki zahtevajo tehnično reševanje gasilcev?

Prometne nesreče, padci z višin in v jame, reševanje ljudi iz stanovanj in dvigal, reševanje iz ruševin, reševanje iz vode, reševanje zasutih,...

81. Kakšna mora biti gasilska zaščitna oprema?

Standardizirana in tipizirana.

82. Zakaj mora gasilec pri gašenju uporabljati zaščitno delovno obleko?

Za zaščito na intervencijah, da ga ščiti pred mehanskimi poškodbami, poškodbami zaradi toplote in plamenov, deloma tudi pred škodljivimi produkti izgorevanja ali manj agresivnimi kemičnimi spojinami.

83. Katere nevarnosti pretijo gasilcu pri gašenju in reševanju?

Toplotno sevanje, radioaktivno sevanje, nevarnosti poškodb in zastrupitve z nevarnimi snovmi, padajoči predmeti, padci z višin, vlaga in mraz, ropot in vibracije, nevarnost udara električnega toka, udarci in vbodi z ostrim predmetom, nevarnosti okužb.